

Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2018-2022

Sisällys

Johdanto.....	1
Missä mennään nyt?	2
Painopisteet.....	4
Kotoutumispalvelut ja aikuissosiaalityö	4
Varhaiskasvatus.....	5
Perusopetus.....	5
Terveys- ja perhepalvelut.....	6
Vapaa-ajan palvelut.....	7
Työllisyys ja elinvoima	8
Kotoutumisen seuranta.....	9
Kolmannen sektorin rooli kotoutumisessa.....	10
Liitteet	11
Liite 1. Kauniaisten ulkomaalaisväestö kansalaisuuden ja kielen mukaan	12
Liite 2. Keskeiset maahanmuuton käsitteet	13
Liite 3. Kansallinen ja alueellinen viitekehys	13
Valtion kotouttamisohjelma.....	13
Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma.....	14
Kotouttamisen kumppanuusohjelma.....	14
Kaksisuuntainen kotoutuminen –tavoiteohjelma	14
Liite 4. Pakolaisten vastaanottoprosessi Kauniaisissa	15

Johdanto

Kaupunginvaltuuston vuosille 2018-2022 hyväksymän [strategian](#) mukaan Kauniainen on aktiivinen, elämäniloinen ja yhteistyökykyinen kaupunki, joka tähtää asukkaiden hyvinvointiin, tyytyväisyyteen ja aktiivisuuteen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2017 Kauniaisten väestöstä 4,87 % oli ulkomaan kansalaisia, jotka puhuvat yli 50 eri kieltä (liite 1). Kauniaisissa asuu eri syistä ulkomailta Suomeen muuttaneita ja kaikista maahanmuuttajista hieman alle 20 % on kansainvälistä suojelua saaneita, jotka ovat tulleet kiintiöpakolaisina tai oleskeluluvan saaneina turvapaikanhakijoina (liite 2). Kauniaisten erinomaiset lapsiperheiden palvelut tekevät kaupungista houkuttelevan kohteen etenkin kansainvälisille lapsiperheille. Vieraskielisten oppilaiden osuus Kauniaisten suomenkielisissä kouluissa on tällä hetkellä 11 %, ruotsinkielisissä kouluissa on viime vuosina ollut yksittäisiä maahanmuuttajataustaisia oppilaita.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 määrittelee kunnan velvollisuudet kotouttamisessa. Lain mukaan maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. Kauniaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa ja pitää yllä hyviä etnisiä suhteita. Kauniainen on kansainvälinen kaupunki, joka toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikkien väestöryhmien kohdalla. Kotouttaminen järjestetään monialaisena yhteistyönä eri viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken.

Kauniaisten kaupungin edellisen valtuustokauden kotouttamisohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 14.10.2013. Tämä uudelle valtuustokaudelle 2018-2020 laadittu kotoutumisen edistämisen ohjelma perustuu Kauniaisten kaupunginvaltuuston hyväksymään strategiaan ja sen laatimiseen on osallistunut kaupungin eri toimielinten ja kolmannen

sektorin edustajia. Lisäksi on kartoitettu maahanmuuttajien omia toiveita. Kotouttamisohjelmaan on valittu keskeisiä painopistealueita, joiden kehittäminen on koettu tärkeäksi juuri tällä valtuustokaudella. Laajemman viitekehityksen Kauniaisten kotouttamisohjelmalle luovat liitteenä olevat kansallisella ja alueellisella tasolla laaditut ohjelmat (liite 3).

Missä mennään nyt?

Kauniaisten kaupunki on kerännyt maahanmuuttajien näkemyksiä kaupungin palveluista ja asukasviihtyvyydestä. Kaupunkia pidetään turvallisena ja viihtyisänä asuinpaikkana, jossa maahanmuuttajiin suhtaudutaan pääosin ystävällisesti. Kaupungin peruspalvelut muodostavat selkeän kokonaisuuden ja niihin ollaan enimmäkseen tyytyväisiä. Toisaalta maahanmuuttajat kaipaavat Kauniaisissa enemmän yhteisöllisyyttä, sosiaalisia kontakteja ja ystävyysuhteita kantasuomalaisien kanssa. Kaupungin vuokra-asuntojen tarjonta koetaan riittämättömänä. Maahanmuuttajien on vaikeampi työllistyä Suomessa kuin kotimaassaan ja monet kaipaavat enemmän matalan kynnyksen vapaa-ajanviettomahdollisuuksia kuten liikuntaa ja harrastusryhmiä ruuanlaitosta suomen kielen keskusteluryhmiin.

Maahanmuuttajat toivovat enemmän opastusta ja neuvontaa suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin omaksumisessa. Suomalaisen yhteiskunnan individualismi ja institutionaalisuus näyttäytyvät helposti vieraana toimintakulttuurina henkilöille, joiden kotimaassa ratkaisuja ja apua eri tilanteisiin haetaan ensisijaisesti omasta sosiaalisesta verkostosta. Vertaistoiminta ja -ryhmät ovat yksi väylä maahanmuuttajien omien sosiaalisten verkostojen vahvistamiseen.

Sopivien tilojen puutteessa Kauniaisissa ei aiemmin ole ollut avointa vastaanottoa kotoutuja-asiakkaille, vaan heidän on täytynyt varata aika sosiaalitoimistoon erilaisissa asiointitarpeissa. Tähän maahanmuuttajat

toivovat muutosta, koska avoin matalan kynnyksen vastaanotto tietynä ajankohtana helpottaisi ohjauksen ja neuvonnan saamista kiireellisissä asioissa.

Kaupungin palveluita kehitetään jatkuvasti siten, että eri syistä Suomeen muuttaneiden vieraskielisten on helppoa löytää ja hyödyntää kaikille asukkaille tarjottavia peruspalveluita. Tämä edellyttää monipuolista ja selkokielistä tiedottamista, henkilökunnan osaamisen ja kulttuurikompetenssin vahvistamista sekä eri asiakasryhmien tarpeiden huomioimista palveluiden kuluttajina. Vieraskieliset saavat tarvittaessa mahdollisuuden asioida tulkin välityksellä omalla äidinkielellään kaupungin peruspalveluissa. Kaikissa palveluissa on tärkeää huomioida koko perheen merkitys yksittäisen perheenjäsenen hyvinvoinnissa. Jokainen kohtaaminen vieraskielisten ja palveluista vastaavan henkilökunnan sekä kantaväestön kanssa on itsessään kotouttamista, mikä parhaimmillaan edistää uuden kuntalaisen kiinnittymistä Kauniaisiin ja osallisuuden tunnetta tasavertaisena kuntalaisena.

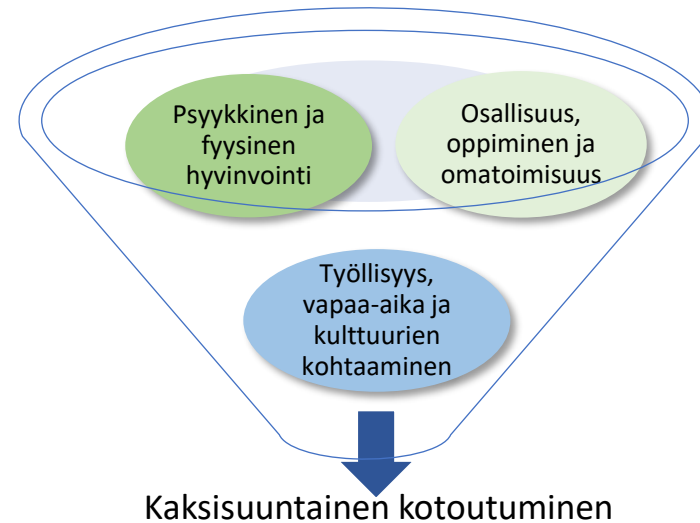
Osana valtakunnallista [Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa](#) (LAPE) sekä pääkaupunkiseudun [Lapsen paras – yhdessä enemmän -hanketta](#) Kauniaisten lapsiperheiden palveluita uudistetaan siten, että riittävä varhainen tuki vähentää vaativampien palveluiden tarvetta ja erityistä huomiota kiinnitetään monikulttuuristen perheiden tarpeisiin. LAPE-hanke on myös tuottanut pilotoituja [toimintamalleja ja materiaaleja](#) perheiden moninaisuuden huomioimiseksi.

Suomen hallituksen valmisteleman maakunta- ja soteuudistuksen myötä kuntien sosiaali- ja terveystalot on kaavailtu siirtyväksi maakunnille vuodesta 2021 lähtien. Maakuntien järjestämistä varten olisivat tulossa myös kasvupalvelut, joihin lukeutuvat mm. TE-toimistojen maahanmuuttajille suunnatut palvelut. Kotoutumista tapahtuu jatkossakin kuntien kaikkien peruspalveluiden kautta ja maakunnilla tulisi olemaan

yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisestä eri toimijoiden välisenä monialaisena yhteistyönä.

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan Kauniainen on elävä kaksikielinen kunta, joka tarjoaa tasapuoliset palvelut molemmilla kielillä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt selvityksen ruotsinkielisestä kotouttamisesta vuonna 2016 (§3). Kauniainen tarjoaa hyvät mahdollisuudet ruotsinkieliseen kotoutumiseen sekä yksittäisille maahanmuuttajille että perheille, mutta aikuisväestön kohdalla kotoutumiskielen valinta tapahtuu TE-toimistossa kotoutumissuunnitelman laatimisen yhteydessä. TE-toimistossa kielikysymys nivoutuu läheisesti työllistymismahdollisuuksiin, minkä vuoksi suomen kieli on toistaiseksi valikoitunut ruotsia yleisemmin kotoutumiskieleksi. Perheillä puolestaan on perusteltua olla sama kotoutumiskieli. Ruotsinkielisen kotoutumisen edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja myös kaupungin aktiivisuutta ruotsinkielisten harjoittelu- ja työpaikkojen tarjoamisessa.

Kauniaisten kaupungin kotoutumisen edistämisen ohjelma koostuu selkeistä tavoitteista, toimenpiteistä ja seurannasta vuosille 2018-2022. Niiden keskiössä ovat psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukeminen, osallisuuden, oppimisen ja omatoimisuuden vahvistaminen, sekä työllisyyden, mielekkään vapaa-ajan tekemisen ja kulttuurien kohtaamisen korostaminen. Tavoitteilla pyritään kaksisuuntaisen kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseen. Tavoitteet on eritelty toimialoittain, mutta käytännössä kotouttavaa työtä tehdään monialaisesti ja moniammatillisesti, jolloin eri toimialat ja koko kaupunki yhdessä vastaavat tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Painopisteet

Kotoutumispalvelut ja aikuissosiaalityö

Voimassa oleva laki kotoutumisen edistämisestä edellyttää kuntia järjestämään kuntaan muuttaneille kansainvälistä suojelua saaville kotoutumisajan palvelut 3-4 vuoden ajan riippuen henkilön oleskelulupastatuksesta. Laissa määritellään myös kunnille maksettavat korvaukset pakolaisten vastaanottamisesta. Maahanmuuttajille tarjotaan palveluohjausta ja neuvontaa sekä tukea kotoutumisprosessissa. Asiakkaan kokonaisvaltainen kotouttaminen edellyttää yhteistyötä kaupungin eri toimialojen, TE-toimiston, oppilaitosten ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Lapsiperheiden kohdalla koko perheen tukeminen ja monialainen yhteistyö ovat tärkeitä. Kaupunki sopii ELY-keskuksen kanssa vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrästä ja vastaa heidän vastaanottojärjestelyistä (liite 4). Kauniainen on aktiivisesti kehittänyt kotouttamistyötä ja tehostanut pakolaisten ohjausta ja neuvontaa vuonna 2017 alkaneen kolmivuotisen Yhteinen kuntamme-hankkeen myötä. Hankkeessa laaditaan tehokkaan kotoutumisen malli, johon kootaan hyviä käytäntöjä ja kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Kotoutumisajan jälkeen asiakkaat siirtyvät aikuissosiaalityön puolelle, jossa asioivat tarpeen mukaan myös muut kuin kansainvälistä suojelua saavat maahanmuuttajat.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Kotoutuja-asiakkaiden osallisuuden ja omatoimisuuden vahvistuminen	Neuvonta ja ohjaus, ryhmäinfot, yhteistyö muiden tahojen kanssa, digitaalisten neuvontapalveluiden hyödyntäminen, avoin vastaanotto	Järjestetyt tilaisuudet ja ohjaustoiminta, selkokielen ja kuvallisen materiaalin käyttö, digitaalisten palveluiden käyttö
Lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen	Monialainen yhteistyö lapsiperheiden kotoutumisessa, palveluohjaus ja sopivien tukimuotojen tarjoaminen niitä tarvitseville	Laaditut perheiden kotoutumissuunnitelmat, yhteistyömallit, vieraskielisten osuus lapsiperheiden kotipalvelussa
Koulutuksen ja työllistymisen edellytysten lisääntyminen	Neuvonta ja ohjaus, yhteistyön edistäminen erityisesti nivelvaiheissa kaupungin toimialojen ja muiden toimijoiden kanssa (Kela, TE-toimisto, oppilaitokset)	Nivelvaiheiden sujuvuus koulutuksesta työelämään, kaupungin ja muiden tahojen välisen yhteistyön määrä ja laatu

Varhaiskasvatus

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan Kauniaisissa toteutetaan laadukasta ja lapsilähtöistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Varhaiskasvatus edistää vieraskielisten lasten kotoutumista tukemalla suomen tai ruotsin kielen oppimista ja suomalaisen kulttuurin sekä tapojen omaksumista. Avoin perhetoiminta tarjoaa maahanmuuttajaperheille turvallisen väylän tutustua suomalaisiin kasvatuskäytäntöihin ja päiväkodit tarjoavat monipuolisen ympäristön suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymisessä niin lapsille kuin heidän vanhemmilleen.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Lasten ja perheiden osallisuuden vahvistuminen	Hyödynnetään menetelmiä, joissa lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet huomioidaan ja annetaan sijaa kulttuuriselle moninaisuudelle, käytetään tulkkia jos vieraskielinen lapsi aloittaa päiväkodissa	Hyvä alku-tapaamiset ja Lapset puheeksi-menetelmä, lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat
Vanhemmuuden tukeminen	Tiedotetaan lapsiperheiden palveluista ja luodaan mahdollisuuksia perheiden väliselle tutustumiselle, hyödynnetään tulkkauspalveluita kommunikaatiossa	Materiaalit liittyen kasvatukseen ja lapsiperheiden palveluihin, perheiden kohtaamista edistävät tilaisuudet, henkilökunnan täydennyskoulutus
Avoimen perhetoiminnan hyödyntäminen	Tiedotetaan aktiivisesti ja monikielisesti avoimesta perhetoiminnasta sekä tehostetaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä, käydään dialogia erilaisista kasvatuskulttuureista	Avoimen perhetoiminnan vieraskieliset perheet

Perusopetus

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan Kauniainen on oppimismyönteinen kaupunki, joka tarjoaa tasokasta ja oppilaslähtöistä opetusta sekä tukee oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kauniaisissa tarjotaan tarvittaessa vieraskielisille valmistavaa opetusta sekä yläkoulun monimuoto-opetusta. Lisäksi kouluissa on tarjolla S2-opetusta ja oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua oman äidinkielen opetukseen, jota on järjestetty sekä Kauniaisissa että Espoossa. Espoon ja Kauniaisten välisen sopimuksen mukaan valmistavaa opetusta ja pienryhmäopetusta voidaan tarjota yli kuntarajojen suomenkielisen opetuksen osalta. Tarpeen vaatiessa sovitaan erikseen ruotsinkielisen valmistavan opetuksen järjestämisestä yli kuntarajojen. Kauniainen on kokeilunhaluinen kunta, jossa edistetään ketterää oppimista ja kokeilukulttuuria. Suomenkielisessä opetustoimessa on nuorisotyöntekijä, joka tukee erityisesti maahanmuuttajaoppilaita koulussa ja koulupäivän jälkeen.

THL:n vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan ulkomaista syntyperää olevat nuoret kokivat valtakunnallisesti kantasuomalaisia enemmän toistuvaa koulukiusaamista, yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta. Kauniaisissa vieraskielisten oppilaiden määrä on niin pieni, että vastaavia yleistyksiä ei voi tehdä, mutta valtakunnallisten tulosten pohjalta on tärkeää kiinnittää huomiota maahanmuuttajaoppilaiden hyvinvointiin ja kouluviihtyvyyteen.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Maahanmuuttajaoppilaan inklusio	Järjestetään henkilöstökoulutusta inklusiosta, kehitetään pedagogisia ratkaisuja tukemaan maahanmuuttajaoppilaiden oppimista, kehitetään tiedottamista selkokielellä	S2 opetukseen osallistuneiden oppilaiden määrä, monimuoto-opetukseen osallistuneiden oppilaiden määrä, henkilökohtaiset oppimisen suunnitelmat
Kulttuurinen moninaisuus osaksi koulujen arkea	Järjestetään henkilöstökoulutusta monikulttuurisuudesta, koulujen ryhmäytymistoimintaa kehitetään edelleen	Järjestetyt henkilöstökoulutukset, kouluterveyskyselyt
Kaikki alle 25-vuotiaat nuoret toisen asteen opinnoissa tai muun aktivoivan toiminnan piirissä	Opinto-ohjaus, nuorisotakuu, oppilaitosten välinen yhteistyö	Toisen asteen opintoihin tai muuhun aktivoivaan toimintaan siirtyneet

Terveys- ja perhepalvelut

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan asukkaiden hyvinvointi ja terveys paranevat ja terveyserot kaventuvat. Kaupunki laatii erikseen lasten ja nuorten sekä aikuisväestön hyvinvointisuunnitelmat, jotka koskevat kaikkia kaupungin asukkaita. Monien maahanmuuttajien kohdalla näkyy suhtautuminen, jossa hoitoon hakeudutaan vasta akuutin tarpeen yhteydessä. Terveystiedon edistämisen ja ennaltaehkäisevien palveluiden merkityksen ymmärtäminen oman hyvinvoinnin edistämiseksi edellyttää selkokielistä neuvontaa ja ohjausta eri elämäntilanteissa oleville maahanmuuttajille.

Kiintiöpakolaisille ja perheenyhdistämisen kautta tulleeille maahanmuuttajille tarjotaan terveyskeskuksessa alkuterveystarkastus, jossa selvitetään heidän terveydentilaansa, seulotaan infektioitauteja STM:n ja THL:n ohjeiden mukaisesti, huolehditaan rokotussuojasta sekä perehdytetään palvelujärjestelmään ml. neuvola- ja kouluterveydenhuolto, mielenterveys sekä suun terveydenhuollon palvelut. Kotoutumispalvelut ja perhetyö tarjoavat tukea ja asiointiapua näissä palveluissa.

Perheiden kohdalla suomalainen palveluvalikoima voi näyttäytyä maahanmuuttajille vieraana ja vaikeasti hahmotettavana. Riittävä neuvonta palveluiden saatavuudesta sekä luottamuksellinen suhde asiakkaiden ja henkilökunnan välillä ovat keskeisiä, kun perhepalveluissa on vieraskielisiä asiakkaita. Palvelutarpeen arvioinnissa dialogisuus ja asiakkaan kulttuuritaustan ymmärtäminen edesauttavat luottamuksen syntymistä.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Hyvinvoinnin lisääntyminen terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevien palveluiden kautta	Uusien tulijoiden tarkastukset, painotetaan ulkoilun, liikunnan ja ravitsemuksen merkitystä ohjauksen ja neuvonnan, kuvallisten materiaalien sekä kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön avulla	Annettu ohjaus ja neuvonta, jaetut kuvalliset ja muut materiaalit, järjestetyt mahdollisuudet hyödyntää kaupungin tiloja omatoimiseen kuntoiluun
Mielenterveyden tukeminen	Autetaan asiakkaita omien voimavarojen tunnistamisessa ja kasvattamisessa	Järjestetyt tilaisuudet ja tukiryhmät, henkilöstön täydennyskoulutukset
Perheiden kokonaisvaltainen tukeminen arjen hallinnassa	Asiakkaiden neuvonta ja tukeminen eri ikävaiheissa, dialogi erilaisista kasvatuskäytännöistä, tietoa suomalaisesta lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä	Vieraskielisten osuus perhevalmennuksessa ja lapsiperheiden kotipalvelussa, henkilöstön täydennyskoulutukset, kehitetyt perhetyön mallit

Vapaa-ajan palvelut

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan Kauniainen edistää kaupunkilaisten aktiivisuutta, liikkumista ja yhteisöllisyyttä. Kauniaisissa on lyhyet etäisyydet ja erinomaiset mahdollisuudet monipuoliseen harrastustoimintaan sekä luonnossa liikkumiseen. Kulttuurisen monimuotoisuuden näkyminen ja kulttuurien kohtaaminen ovat luontevinta sellaisissa paikoissa, joissa kaupunkilaiset viettävät muutenkin aikaa. Tämä edistää molemminpuolista tutustumista ja hyviä väestösuhteita. Kaupungin palveluista kirjasto ja kansalaisopisto tarjoavat erinomaisen väylän tutustumiselle ja kaksisuuntaiselle kotoutumiselle. Kauniainen valmistelee Kaiku-kortin käyttöönottamista, joka mahdollistaisi maksuttoman harrastus- ja kulttuuritoiminnan sellaisille, joilla asiakasmaksut voivat olla esteenä. Tämä edistää yhdenvertaisuutta ja monipuolisen vapaa-ajan toiminnan saavutettavuutta.

Osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi lasten ja nuorten kontaktit kantaväestön edustajiin ovat ensiarvoisen tärkeitä ja niitä edistetään integroivalla matalan kynnyksen vapaa-ajan toiminnalla ja harrastusmahdollisuuksilla. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori voisi harrastaa jotain vapaa-ajallaan.

Liikuntaa ja liikettä Granissa –hanke on juurruttanut liikuntapalveluihin toimintamuodon, joka järjestää avoimia liikuntavuoroja eri ikäisille kohderyhmille. Tavoitteena on luoda lähiseudun toimijoiden kanssa yhteistyössä matalan kynnyksen kannustava ja tasa-arvoinen liikuntaympäristö kaikille kauniaislaisille.

Suomen ja/tai ruotsin kielen oppiminen on tärkeä kotoutumista edistävä tekijä. TE-toimiston asiakkaat ohjataan kotoutuskoulutukseen, mutta kielenopetusta tarvitaan myös omassa kunnassa. Kauniaisten kansalaisopisto tarjoaa suomen ja ruotsin kielen kursseja alkeistasolta lähtien ja osa niistä on kokonaan maksuttomia. Kotona lasta hoitaville vanhemmille sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta on tarjolla Espoon Omniassa.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen liikunnan, vapaa-ajan ja harrastustoiminnan avulla	Järjestetään matalan kynnyksen liikuntaa, tiedotetaan maahanmuuttajille vapaa-ajan ja harrastusmahdollisuuksista sekä kannustetaan osallistumaan niihin, huomioidaan maahanmuuttajat vapaa-ajan toiminnassa	Matalan kynnyksen liikuntaryhmät ja yhteisölliset liikuntatapahtumat, vieraskielisten osuus vapaa-ajan ja harrastustoiminnassa
Kulttuurien kohtaamisen mahdollistaminen	Järjestetään toimintaa, jonka kautta kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien tutustuminen sekä kulttuurienvälinen vuoropuhelu on luonnollista, otetaan käyttöön Kaiku-kortti	Toiminta, joka edesauttaa kulttuurien kohtaamista, Kaiku-kortin käyttöön ottaminen ja myönnetyt kortit maahanmuuttaja-asiakkaille
Suomen ja ruotsin kielen monipuolinen kielenopetus	Järjestetään kielenopetusta kansalaisopistossa ja yhteistyötahojen toimesta sekä tiedotetaan niistä aktiivisesti	Kurssien ja kieliryhmien määrä ja osallistujat
Lasten ja nuorten kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen	Ohjataan lapsia ja nuoria kaupungin ja muiden tahojen järjestämään vapaa-ajan ja harrastustoimintaan, järjestetään vapaa-ajan toimintaa koulujen loma-aikoina	Koulujen, nuorisopalveluiden ja liikuntapalveluiden järjestämä vapaa-ajan toiminta, harrastuksen omaavat lapset ja nuoret

Työllisyys ja elinvoima

Kaupungin strategian 2018-2022 mukaan Kauniainen on elinvoimainen, avoimen toimintakulttuurin kaupunki, joka tarjoaa hyvät mahdollisuudet yrittäjyydelle. Kauniaisten maahanmuuttajista valtaosa on muuttanut Suomeen työn tai perheen vuoksi ja työllisyyden sekä yrittäjyyden kautta he tuovat tärkeän lisän kaupungin elinvoimaisuuteen. Vuoden 2017 lopulla kaupungin vakituksessa palvelussuhteessa olevasta henkilöstöstä 4,9 % oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Yrittämisestä kiinnostuneet maahanmuuttajat voivat saada neuvontaa TE-toimistosta, YritysEspoolta ja Kauniaisten Yrittäjiltä. Pakolaistaustaisista maahanmuuttajista monet tarvitsevat ylimääräistä ohjausta ja tukea suomalaisen työelämän valmiuksien omaksumisessa. Työelämään pääseminen ja siellä pysyminen edellyttävät myös jatkuvaa halukkuutta uuden oppimiseen ja omien työelämätaitojen kehittämiseen.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Maahanmuuttajien osuus kaupungin henkilöstöstä kasvaa	Hyödynnetään maahanmuuttajien rekrytointiin sopivia malleja, kuten erilaisia työkokeiluja ja oppisopimuskoulutusta sekä palkkatuettuja työpaikkoja, järjestetään vieraskielisille kielenopetusta	Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä, vieraskielisille järjestetty täydennyskoulutus
Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste 0 %	Nuorisotakuu, etsivä nuorisotyö vapaa-ajan palveluiden ja sosiaalipalveluiden yhteistyönä	Alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä, Kelan ja kaupungin tilastot
Työ- ja kieliharjoittelupaikkojen tarjoaminen maahanmuuttajille kaupungin toimialoilla ja paikallisissa yrityksissä	Rohkaistaan ja neuvotaan kaupungin toimialoja ja yrityksiä harjoittelupaikkojen tarjoamisessa	Harjoittelupaikkoja tarjoavat toimialat ja yksiköt
Työelämävalmiuksien kehittäminen	Tarjotaan yhdessä yhteistyökumppanien kanssa ohjausta ja neuvontaa liittyen digitaalisiin taitoihin, työnhakutaitoihin, työelämäsääntöihin ja yrittäjyyteen	Järjestetty ohjaus ja neuvonta yhteistyössä muiden tahojen kanssa

Kotoutumisen seuranta

Kotoutuminen etenee yksilöllisesti sekä vaihteittain riippuen monista elämän osa-alueista. Kotoutuminen on sopeutumista uuteen elinympäristöön, jossa ihmisen identiteetti ja sosiaaliset verkostot rakentuvat pitkälti uusiksi. Kauniaisissa asuvat maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen pitkäkestoiseksi prosessiksi, joka on tasapainoilua suomalaisen yhteiskunnan kulttuurin ja normien sekä oman kulttuurin välillä. Sosiaalisia suhteita ja verkostoja pidetään ensiarvoisen tärkeänä onnistuneen kotoutumisen kannalta.

Kauniaisten kaupunki seuraa kotoutumisen edistymistä sekä yksilötasolla että yleisesti ja kehittää jatkuvasti sen pohjalta kotoutumista edistäviä palveluita. Tässä hyödynnetään myös muiden kuntien sekä erilaisten kotouttamishankkeiden kokemuksia. Kotouttavaan työhön osallistuvien toimijoiden välinen vuoropuhelu ja yhteiset toimintamallit ovat tärkeitä kokonaisuuden kannalta ja se edellyttää kotouttamistyön tehokasta koordinoitua.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Toimijoiden välisen yhteistyön tiivistäminen ja tiedon jakaminen	Pidetään säännölliset tapaamiset kotouttamistyössä mukana olevien tahojen kesken ja kehitetään yhteistyötä eri toimijoiden välillä, seurataan kotouttamishjelman toteutumista	Kaupungin kotouttamistyöryhmän kokoukset ja muut yhteistyötä kehittävät tilaisuudet sekä toimintamallit

Systemaattinen kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen arviointi ja sen kehittäminen	Arvioidaan kotoutuja-asiakkaiden kokemuksia kotoutumisen onnistumisesta ja luodaan siihen menetelmiä ja mittareita	Luodut arviointimenetelmät ja mallit, toteutetut arvioinnit
---	--	---

Kolmannen sektorin rooli kotoutumisessa

Maahanmuuttajat osallistuvat Kauniaisissa aktiivisesti yhdistysten, seurakuntien ja urheiluseurojen toimintaan. Kolmannen sektorin toimijat täydentävät kaupungin palveluita kotouttamistyössä. Granin Lähiapu osallistuu kiintiöpakolaisten vastaanottojärjestelyihin, järjestää monipuolista kotouttavaa toimintaa ja ystäviä maahanmuuttajille sekä tarjoaa tulijoille mahdollisuuden osallistua myös itse vapaaehtoistyöhön. Kauniaisissa toimivat Suomen evankelisluterilaisen kirkon suomenkielinen ja ruotsinkielinen seurakunta sekä metodistikirkko, joissa käy myös vieraskielisiä kaupungin asukkaita. Seurakunnilla on vapaa-ajan toimintaa ja tilaisuuksia, jotka tuovat yhteen kantasuomalaisia ja maahanmuuttajia.

Suomen kieltä voi opiskella Kauniaisissa sijaitsevan Suomen Raamattuopiston *Kristittyinä Suomessa* ja *Ykitreeni* kursseilla, jotka TE-toimisto on hyväksynyt omaehtoiseksi kotoutumiskoulutukseksi. Luetaan Yhdessä –verkoston keskusteluryhmä Kauniaisissa tarjoaa mahdollisuuden parantaa kielitaitoa etenkin sellaisille, jotka eivät ole muiden kieliopintojen parissa. Urheiluseurat tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia liikuntaan ja edistävät erilaisuuden kohtaamista. Monissa GRIFK:in (IFK Grankulla) joukkueissa on jo nyt mukana vieraskielisiä ja tavoitteena on houkuttaa lisää eritaustaisia ihmisiä liikuntaharrastusten pariin. Kaupungilla on lisäksi yhteistyösopimus Luckanin kanssa ruotsinkielisestä kotouttamisesta. Luckan antaa omilla toimipisteissään maahanmuuttajille tietoa ja opastusta, tukee ruotsinkielistä kotoutumista, järjestää erityyppisiä tapahtumia ja on luonut mentoriohjelman maahanmuuttajille.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Vieraskieliset aktiivisia osallistujia kolmannella sektorilla ja harrastustoiminnassa	Tiedotetaan mahdollisuuksista liittyä mukaan toimintaan, järjestetään tutustumismahdollisuuksia	Vieraskielisten osuus toiminnassa
Kielen oppiminen vapaa-ajan tekemisen kautta	Järjestetään ryhmiä, tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa voi harjoitella luontevasti suomen kieltä	Järjestetyt tilaisuudet ja ryhmät
Osallisuuden edistäminen ja omien voimavarojen tunnistaminen	Rohkaistaan maahanmuuttajia mukaan aktiivisiksi toimijoiksi, järjestetään heille mahdollisuuksia opettaa omasta kulttuuristaan	Järjestetyt tilaisuudet, toiminnasta saatu palaute

Monitoimijainen yhteistyö kotoutumisen edistämässä

Kotoutumisen edistäminen edellyttää asiakaslähtöisyyttä ja monitoimijaista sekä moniammatillista yhteistyötä. Kauniaisissa toteutetaan jo nyt erilaisia verkostotyön malleja, mutta yhteistyömuotoja tullaan kehittämään ja mallintamaan edelleen. Kullakin toimialalla on omat vahvuutensa ja erikoisosaamisensa, joiden tiedostaminen ja hyödyntäminen edellyttävät yhteistyötä erityisesti nivelvaiheissa ja silloin, kun pohditaan erilaisia tukimuotoja perheen jäsenille. Yhteistyötä tarvitaan myös kaupungin ja muiden kotoutumisen kannalta olennaisten viranomaisten kanssa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi KELA, maistraatti, poliisi ja työvoimahallinto. Tietosuoja-asetukset asettavat kuitenkin haasteita eri viranomaistahojen väliselle yhteistyölle.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	SEURANTA JA ARVIOINTI
Matalan kynnyksen yhteistyö kotoutuja-asiakkaan palvelukokonaisuudessa	Mallinnetaan yhteistyömuotoja ja toteutetaan niitä sovitusti eri osapuolten kesken, sosiaalityöntekijä mukana päiväkodin ja koulun aloitustapaamisissa ja palaverissa jos asiakkaalla erityisen tuen tarvetta	Yhteistyömallit ja niiden toteuttaminen
Yhteistyömuotojen kehittäminen	Lisätään verkostomaista yhteistyötä kotouttamistyössä eri toimialojen ja toimijoiden kesken, myös viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken	Monialainen yhteistyö, yhteinen työ ja yhteinen asiakas on määritelty, kaupungin eri toimialojen kotouttamiseen liittyvä osaaminen on kartoitettu

Liitteet

Liite 1. Kauniaisten ulkomaalaisväestö kansalaisuuden ja kielen mukaan

Kauniaisten väestö kansalaisuuden mukaan 31.12.2017	
Suomi	9155
Viro	93
Kongon demokraattinen tasavalta	29
Britannia	27
Ruotsi	26
Afganistan	23
Venäjä	23
Kiina	20
Alankomaat	13
Iran	13
Saksa	13
Tanska	12
Irak	11
Syyria	11
Muu	155
Väestö yhteensä	9624

Kauniaisten väestö kielen mukaan 31.12.2017	
suomi	5721
ruotsi	3250
eesti, viro	99
englanti	93
venäjä	56
persia	54
kiina	39
saksa	26
swahili	23
arabia	21
kurdi	20
espanja	19
albania	13
hollanti	12
Muu	178
Väestö yhteensä	9624

(Lähde: Tilastokeskus 2018)

Liite 2. Keskeiset maahanmuuton käsitteet

Kaksisuuntainen kotoutuminen on keskinäisen muuttumisen prosessi, jossa yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuen ja maahanmuuttaja hankkii yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja

Kansainvälistä suojelua saava on henkilö, jolle on myönnetty pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema

Kiintiöpakolainen on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa

Kotouttaminen on kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla

Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla

Oleskelulupa on valtion jollekin tietylle henkilölle myöntämä määräaikainen tai pysyvä lupa asua valtion alueella

Pakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja joka on paennut saamaan suojelua oman kotimaansa ulkopuolelle sekä jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi

alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi

Paperiton on henkilö, joka oleskelee maassa ilman laillista oleskeluoikeutta, esimerkiksi saatuaan kielteisen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöksen

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta

Työperäinen maahanmuuttaja on ulkomailta Suomeen muuttanut henkilö, joka on saanut oleskeluluvan työn perusteella

Liite 3. Kansallinen ja alueellinen viitekehys

Valtion kotouttamisohjelma

Valtion kotouttamisohjelma 2016-2019 (VALKO II) luo viitekehysten kotouttamistyön tavoitteille ja toteutukselle valtakunnallisella tasolla. Ohjelma kiinnittää huomiota siihen, että 80-90 prosenttia Suomen väestönkasvusta on ulkomaan kansalaisten Suomeen muuttamisen ja syntyvyyden ansiota. Maahanmuuttajilla on paljon vahvuuksia, joiden katsotaan voivan edistää Suomen innovaatiokykyä ja yritysten kansainvälistymistä.

Ohjelma korostaa yksilöllisten kotoutumispolkujen rakentamista siten, että kunkin maahanmuuttajan lähtötilanne kartoitetaan mahdollisimman varhain ja hänet ohjataan omaa osaamistasoaan vastaavaan kotoutumiskoulutukseen tai muihin täydentäviin palveluihin, jotka edistävät sijoittumista suomalaiseen työelämään.

Ohjelma painottaa valtion ja kuntien välistä yhteistyötä turvapaikan saaneiden sijoittumisessa kuntiin. Riittävä vuokra-asuntokanta on

keskeinen edellytys kuntapaikkojen myöntämiselle niin oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille kuin kiintiöpakolaisina Suomeen saapuville. Kotoutumista puolestaan edistävät kunnan myönteinen asenneilmapiiri ja avoin keskustelukulttuuri.

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2018-2021 linjaa työperäisen maahanmuuton edistämiseen ja sitä tukevaan kotoutumiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Ohjelman mukaan Suomi tarvitsee aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa työperäisten maahanmuuttajien houkuttelemiseksi väestön ikääntyessä ja huoltosuhteen heikentyessä.

Ohjelman mukaan ammattitaitoiset maahanmuuttajat vahvistavat yritysten kilpailukykyä ja luovat innovaatioita. Heidän ja heidän perheidensä viihtyvyys Suomessa riippuu kuitenkin siitä, kuinka heidät otetaan vastaan yhteiskunnassa ja miten eri palvelut tukevat heidän kotoutumistaan. Näin ollen kunnan eri palveluiden valmius kohdata asiakkaiden kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta palvelee myös työperäisiä maahanmuuttajia.

Ohjelma painottaa hyvien väestösuhteiden merkitystä, jossa eri ryhmien välinen vuorovaikutus on tasa-arvoista ja toisiaan kunnioittavaa. Positiivisella asenneilmapiirillä voidaan vaikuttaa siihen, että maahanmuuttaja kokee olonsa turvalliseksi ja osalliseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Vastaavasti on tärkeää, että kantäväestö voi kokea olonsa turvalliseksi yhä kansainvälistyvämmässä yhteiskunnassa. Eri väestöryhmien kohtaamiset edistävät sosiaalisten verkostojen syntymistä, mikä edesauttaa myös työntekijöiden perheiden viihtymistä Suomessa.

Kotouttamisen kumppanuusohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriön kokoamassa Kotouttamisen kumppanuusohjelmassa tuodaan esiin, miten kotouttamista voidaan toteuttaa laaja-alaisena ja verkostomaisena yhteistyönä erilaisten julkisten, yksityisten ja muiden toimijoiden kesken. Oppilaitoksilla,

yrittäjillä ja järjestöillä on omia osaamisalueitaan ja vahvuuksiaan, joita hyödyntämällä ja yhdistelemällä on mahdollista lisätä kotouttamistyön vaikuttavuutta.

Kumppanuusohjelma tuo esiin, miten erilaisten toimijoiden yhteistyöllä voidaan edistää erityisesti lasten ja nuorten kotoutumista, maahanmuuttajien pääsyä työelämään sekä hyviä etnisiä suhteita ja vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Kumppanuusohjelman toteuttaminen Kauniaisissa tarkoittaa käytännössä sitä, että kaupunki kehittää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinoelämän kanssa erilaisissa kotouttamistoimissa.

Kaksisuuntainen kotoutuminen –tavoiteohjelma

Uudellamaalla asuu yli puolet Suomen ulkomaalaisväestöstä ja maahanmuutto kohdistuu jatkossakin erityisesti Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun kuntiin. Maahanmuuttajista valtaosa saapuu Uudellemaalle työn, perheen tai opiskelun kautta. Kasvava maahanmuutto edellyttää vastaanottavan yhteiskunnan ja kunnallisten palveluiden sopeutumista kielten ja kulttuurien moninaisuuteen.

Uudenmaan liiton laatima kaksisuuntaisen kotoutumisen tavoiteohjelma korostaa kotoutumisen vuorovaikutuksellista kehitystä, jossa sekä maahanmuuttaja että vastaanottava yhteiskunta sitoutuvat kaikkien ihmisten kunnioittamiseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Kunnan tasolla tämä tarkoittaa henkilöstön perehtyneisyyttä ja palveluiden soveltuvuutta myös maahanmuuttajataustaisille asiakkaille sekä eri väestöryhmien arkisen kohtaamisen ja tutustumisen mahdollisuuksia turvallisessa ympäristössä, kuten liikunta- ja kulttuuripalveluiden parissa.

Liite 4. Pakolaisten vastaanottoprosessi Kauniaisissa

